

**ESLÖVS
KOMMUN**

DAGVATTEN- OCH
ÖVERSVÄMNINGSPLAN
FÖR ESLÖVS KOMMUN

Antagen av kommunfullmäktige
i Eslöv 2020-10-26

ESLÖVS VATTEN

VA SYD och Eslövs kommun tar ett gemensamt helhetsgrepp kring Eslövs vatten. I totalt fem planer samarbetar vi för att ta hand om vattnet i kommunen. Det handlar om att sjöar och vattendrag ska må bra, att kommunens invånare ska ha tillgång till dricksvatten och att kunna ta hand om regnvatten på ett sätt som minskar risken för skador vid stora regn/skyfall.

De fem planerna är:

- Vattenförsörjningsplan
- Dagvatten- och översvämningsplan
- Sjö- och vattendragsplan
- VA-utbyggnadsplan
- Nödvattenplan

Eslövs kommun och VA SYD

Sedan 1 januari 2012 har VA SYD ansvar för VA-verksamheten i Eslövs kommun.

Eslövs kommun är ansvarig för planeringen för mark- och vattenanvändning och som en del av det skyfallshanteringen.

DELTAGARE

STYRGRUPP

Eslövs kommun:

Åsa Simonsson, tillväxtchef, Kommunledningskontoret
Mikael Vallberg, planchef, Kommunledningskontoret
Erika Fjelkner, miljöchef, Miljö och Samhällsbyggnad
Magnus Hall, t f gatu chef, Miljö och Samhällsbyggnad (t.o.m. augusti 2019)
Christel Wohlin, gatu chef, Miljö och Samhällsbyggnad (fr.o.m. augusti 2019)

VA SYD:

Karin Fernström, avdelningschef, Ledningsnät
Marianne Beckman, enhetschef, Samordning, Ledningsnät
Joel Olthed, avdelningschef, Dricksvatten (t.o.m. augusti 2019)
Anna Marmbrandt t f avdelningschef, Dricksvatten (fr.o.m. augusti 2019)

PROJEKTLEDARE

Eslövs kommun:

Sofia Svensson, planarkitekt Kommunledningskontoret (t.o.m. december 2018)
Moa Åhnberg, planarkitekt Kommunledningskontoret (fr.o.m. januari 2019)

VA SYD:

Louise Selméus, utredningsingenjör, Utredning och Förbättring, Ledningsnät
Ebba Waernbaum, utredningsingenjör, Samordning, Ledningsnät (fr.o.m. mars 2019)

PROJEKTGRUPP

Eslövs kommun:

Moa Åhnberg, planarkitekt, Tillväxtavdelningen, Kommunledningskontoret
Sofia Svensson, planarkitekt, Tillväxtavdelningen, Kommunledningskontoret
Annika Lagerqvist, mark- och exploateringsingenjör, Tillväxtavdelningen, Kommunledningskontoret
Anna-Carin Linusson, kommunekolog, Miljöavdelningen, Miljö och Samhällsbyggnad (t.o.m. maj 2019)
Jonas Johansson, kommunekolog, Miljöavdelningen, Miljö och Samhällsbyggnad (fr.o.m. maj 2019)
Göran Hallberg, gatuingenjör, Gata Trafik Park, Miljö och Samhällsbyggnad (t.o.m. juni 2019)
Magnus Hall, projektledare/byggladare, Gata Trafik Park, Miljö och Samhällsbyggnad (fr.o.m. juni 2019)
Åse Dannestam, hållbarhetsutvecklare, Serviceförvaltningen (t.o.m. januari 2020)

VA SYD:

Louise Selméus, utredningsingenjör, Utredning och Förbättring, Ledningsnät
Ebba Waernbaum, utredningsingenjör, Samordning, Ledningsnät (fr.o.m. mars 2019)
Annica Lindh, projektingenjör exploatering, Nybyggnad och Exploatering, Ledningsnät
Johannes Haegglom, utredningsingenjör, Förnyelse & Underhåll, Ledningsnät

KOMMUNIKATÖRER

Eslövs kommun:

Anna Envall-Lundberg, kommunikationsstrateg, Kommunledningskontoret

VA SYD:

Malin Nydesjö, kommunikatör, Kund och kommunikation

Dagvatten- och översvämningssplan för Eslövs kommun är antaget av kommunfullmäktige 2020-10-26.

Det riktar sig framförallt till tjänstepersoner i Eslövs kommun och på VA SYD samt i det strategiska kapitlet den politiska nivån.

Ses över för revidering en gång per mandatperiod.

Kontaktperson: Planenheten, Tillväxtavdelningen, Kommunledningskontoret.

INNEHÅLL

Varför behövs en dagvatten- och översvämningsplan?	8
Målgrupp och avgränsningar	10
Mål med arbetet	11
Strategier och genomförande	12
Strategier för att planera för och hantera nederbörd	13
Strategier för samarbete och kommunikation	16
Ansvarsfördelning	20
Ansvar gällande skyfallsfrågor/översvämningsfrågor	20
Ansvar gällande dagvattenfrågor	21
Kunskapsdel	24
Skyfall	24
Dagvatten	26
Lagstiftning och Styrmedel	31
Bilagor	36
Bilaga 1. Eslövs vatten	36
Bilaga 2. Ansvarsfördelning – fördjupad	38
Bilaga 3. Exempel dagvatten- och skyfallslösningar	42
Bilaga 4. VA SYDs Verksamhetsområde i Eslövs kommun	48
Bilaga 5. Checklista för planläggning och projekteringsfas	49
Källor	51
Tabellförteckning	51
Figurförteckning	51
Relevanta dokument	51

DAGVATTEN- OCH ÖVERSVÄMNINGSPLAN

VARFÖR BEHÖVS EN DAGVATTEN- OCH ÖVERSVÄMNINGSPLAN?

Dagvatten är tillfälligt förekommande regn-, smält- eller framträngande grundvatten som avrinner på markytan och som tas omhand i dagvattensystemen.

Skyfall är större mängder regn på kort tid som i praktiken innebär ett regn som inte hanteras i dagvattensystemet.

I översiktsplanen för Eslövs kommun betonas vikten av en hållbar hantering av regn. Begränsad kapacitet i befintliga ledningsnät, tätning, ökad andel hårdgjorda ytor och intensivare regn till följd av klimatförändringar gör att frågan om hur nederbörd tas om hand behöver få ett större fokus i den fysiska planeringen.

Syftet med den här dagvatten- och översvämningsplanen är dubbelt. Det handlar om att på ett bättre sätt hantera regnvatten i såväl planering som genomförande. Detta för att minska risken för skador på mark, fastigheter och infrastruktur på grund av översvämnningar och minska risken för ökad spridning av föroreningar. Planen syftar också till att uppnå en samsyn och tydlig ansvarsfördelning mellan VA SYD och Eslövs kommun om hur arbetet med dagvatten- och översvämningsfrågor ska hanteras.

Utöver den tydliga kopplingen till planeringsprocesser och byggnation ligger även dag- och översvämningsplanen i linje med Eslövs kommuns övergripande vision om att vara ”Skånes bästa kommun att bo och verka i 2025”. Genom ett proaktivt agerande är förhopp-

Dagvatten är tillfälligt förekommande regn- och smältvatten som rinner på markytan och som tas omhand i dagvattensystemen.

Skyfall är större mängder regn på kort sikt som i praktiken innebär ett regn som inte kan hanteras i dagvattensystemet.

ningen att förutsättningarna att hantera nederbörd kommer att vara de bästa möjliga för såväl medborgare som näringsliv. Planen bidrar också till att uppnå målen i kommunens politiskt antagna handlingsprogram för åren 2019-2022, där det bland annat fastställs att långsiktig miljömässig hållbarhet ska prioriteras och ett aktivt miljömålsarbete ska fortsätta.

Dagvatten- och översvämningssplanen är också ett sätt att arbeta med Agenda 2030 och de globala målen. Att säkra tätorter mot översvämningar och att skydda sjöar och vattendrag från föroreningar är nödvändigt för att kunna uppnå flera av målen, till exempel mål 11 som handlar om hållbara samhällen samt mål 15 som har fokus på ekosystem och biologisk mångfald. Det kan även vara en del i arbetet med att implementera den nya barnrättslagen i den fysiska planeringen då det skapar bättre förutsättningar för kommande generationer av kommuninvånare att leva ett gott liv.

Planen behandlar både det som räknas som dagvatten och den nederbörd som brukar gå under benämningen skyfall. Skillnaden mellan dessa definieras av hur mycket det regnar och med vilken intensitet.

Lösningarna för att hantera nederbörd kan vara samma för ett normalt regn som för ett skyfall, men i många fall skiljer de sig åt. Generellt går det att säga att dagvatten i huvudsak tas om hand i system bestående av ledningar under mark tillsammans med öppna dagvattenlösningar, medan det regn som faller vid ett skyfall framförallt hanteras genom att anpassa höjdsättning, byggnation och markanvändning. Det är dock möjligt att dra nytta av synergieffekter och i en del fall även att samnyttja lösningar för båda ändamålen. All nederbörd (gällande både mängd och kvalitet) påverkas av vilka ytor vattnet rinner på och hur det omhändertas.

Hur nederbörd ska tas om hand är en fråga som måste hanteras både vid stadsplanering och vid ombyggnad av befintlig stadsmiljö och infrastruktur. Det berör flera olika nivåer såsom planprocesser (både översikts- och detaljplanering), projektering och byggnation samt drift och underhåll. Att ha en helhetssyn och att arbeta gemensamt och strategiskt är nyckelfaktorer.

MÅLGRUPP OCH AVGRÄNSNINGAR

Planens primära målgrupp är tjänstepersoner i Eslövs kommun och på VA SYD. Den ska fungera som en kunskapsbas och även ge stöd och riktning i arbetet. Även politiken är en viktig målgrupp, framförallt gällande de mer strategiska delarna.

Planen behandlar frågor gällande dagvatten och skyfall som uppkommer vid nyexploatering, förtätning och i befintliga områden. Den hanterar både kvalitets- och kvantitetsaspekter, alltså frågor om såväl vattnets innehåll som flöden och volymer. Åtgärder för rening av dagvatten fokuserar på regn med återkomsttid upp till tio år. Detta då merparten av den totala föroreningsmängden varje år kommer med de mindre regnen.

Recipenter, i form av vattendrag och hav, påverkas inte bara av dagvattenutsläpp utan också exempelvis av utsläpp från jord- och skogsbruk, miljöfarliga verksamheter, enskilda avlopp och reningsverk. Dagvatten- och översvämningssplanen kommer emellertid endast att beakta dagvattnets påverkan på recipenter.

Planen innehåller strategiska ställningstaganden och åtgärdsplaner för genomförande, men inga projekteringar, kartläggningar eller detaljlösningar.

MÅL MED ARBETET

Det övergripande målet med dagvatten- och översvämningsplanen är att hanteringen ska ske på ett långsiktigt hållbart sätt i Eslövs kommun.

Denna målsättning har brutits ned i fem så kallade effektmål som förtydligar vad som menas med ”ett långsiktigt och hållbart sätt”.

Dessa är:

- Minsta möjliga störning på miljön i vatten och mark sker samtidigt som dagvattnet synliggörs som en positiv resurs.
- Att bidra till att uppnå miljö kvalitetsnormen god status i sjöar och vattendrag i Eslövs kommun.
- Bättre planeringsprocess där alla aktörer ser frågan på samma sätt och dagvatten- och översvämningsplanen följs för att hitta hållbara lösningar.
- Ökad kunskap om och förståelse för hantering av dagvatten och skyfall hos tjänstepersoner, politiker, exploatörer och fastighetsägare i Eslövs kommun.
- År 2035 ska tätorten och de större byarna i Eslövs kommun kunna hantera ett 100-årsregn med klimatfaktor utan att det sker med fara för liv, störningar på samhällsviktig verksamhet, allvarliga personella och materiella skador och skador på miljön.

Målen är av två olika typer. De två förstnämnda fokuserar på att ta hand om dagvatten och skyfall på ett sätt som ger så liten störning som möjligt på miljö i vatten och mark samt minskar risken för skador. De två sistnämnda berör aspekter som ökad kunskap och bättre planeringsprocesser.

Exempel på en dagvattenlösning.

Läs mer om begreppen återkomsttid och klimatfaktor i kunskapsdelen på sidan 24.

STRATEGIER OCH GENOMFÖRANDE

För att tydliggöra hur frågor om dagvatten och skyfall ska tas om hand har ett antal strategier formulerats. De är, liksom effektmålen, indelade i två olika kategorier. Den första har fokus på hur arbetet med att planera för och hantera nederbörd ska utformas. Strategierna inom den andra kategorin hanterar hur samarbetet och kommunikationen ska se ut inom och mellan Eslövs kommun och VA SYD.

Strategierna är långsiktiga och ambitionen är att de ska vara aktuella över tid. För att de samtidigt ska fungera som vägledning och ge stöd och riktning i det dagliga arbetet, innehåller planen mer konkreta punkter för genomförande. Dessa har i sin tur delats in i sådant som ska beaktas i ordinarie arbetsprocesser respektive frågor där det finns ett behov av en fördjupad kunskap och/eller arbetsinsats.

För att de punkter som ska genomföras i ett kortare tidsperspektiv verkligen ska komma igång behöver en organisationsöverskridande arbetsgrupp bildas. Denna har både som uppgift att genomföra de listade punkterna, men även att identifiera i vilka processer som ytterligare och/eller andra kompetenser inom organisationerna ska kopplas in. I de fall det finns behov, ska också en beslutande funktion knytas till gruppen. Arbetsgruppen har även ansvar för att föra en kontinuerlig dialog och avstämning gällande aktuella dagvatten- och skyfallsfrågor.

För de genomförandepunkter som ska initieras på längre sikt har det pekats ut vilken organisation som har ett huvudansvar.

Utöver strategier och punkter för genomförande har det tagits fram en ansvarsfördelning som visar vilken roll och uppgift Eslövs kommun respektive VA SYD har i olika planerings- och projekteringsfaser samt gällande drift och underhåll. För att få en helhetsbild av hur arbetet med dagvatten- och skyfallsfrågor ska hanteras ska dessa två delar läsas tillsammans.

STRATEGIER FÖR ATT PLANERA FÖR OCH HANTERA NEDERBÖRD:

Strategi planläggning - Säkerställ en hållbar dagvattenhantering vid ny bebyggelse genom ett helhetsperspektiv:

Vid planering av ny bebyggelse (översiktsplanering, detaljplanering och projektering) ska det avsättas mark inom det aktuella området för att kunna genomföra en hållbar dagvattenhantering. Om detta inte är möjligt ska åtgärder vidtas på andra platser i avrinningsområdet i syfte att minska belastningen på ledningsnät och recipient.

Genomförandepunkter

Strategin ska realiseras genom att:

- Utgå från ett helhetsperspektiv när dagvattenfrågor ska hanteras. Lyft perspektivet i den översiktliga planeringen och använd kunskap från Dagvatten- och översvämningssplanen. Vid detaljplanläggning ska det, vid behov, undersökas om det är möjligt att utöka ett planområde.
- Vid exploateringsprojekt ska dagvatten beaktas utifrån ett helhetsperspektiv. Budget och resurser ska avsättas vid behov.
- Vid nybyggnation redovisa hur dagvattnet ska hanteras för att inte försämra dagvattensituationen för befintlig bebyggelse och markanvändning i närområdet.
- I planprocessen ställa krav på att fastighetsägare ska ordna fördröjning av dagvatten på sin egen fastighet. Tips och goda exempel finns på VA SYDs hemsida.
- Arbeta för att verksamheter i första hand ska hantera uppkommet dagvatten på egen fastighet.
- Använda bilaga 3 (Exempel dagvatten- och skyfallslösningar) som inspiration för goda dagvatten- och skyfallslösningar och kunskapsunderlag för hur olika markbeläggningar påverkar vattenhanteringen.
- Följa bilaga 5 (Checklista för planläggning och projekteringsfas).

Att göra på kort sikt (2021-2023):

- Identifiera och kartlägga vilka områden inom Eslövs kommun där det är mest angeläget att arbeta för att minska andelen hårdgjord yta.
- Utredda hur genomförandet av strategin ska finansieras om eventuella merkostnader uppstår.

Strategi ombyggnation - Skapa förbättrade dagvatten och skyfallslösningar i befintlig miljö genom helhetstänk och samarbete:

Planläggning av ny bebyggelse ska inte försämra eller skapa översvämningsproblematik för omgivningen. En förbättrad skyfallshantering ska eftersträvas.

Genomförandepunkter

Strategin ska realiseras genom att:

- Utgå från ett helhetsperspektiv när skyfallsfrågor ska hanteras. Lyft perspektivet i den översiktliga planeringen och använd framtagna skyfallskarteringar och kunskap från Dagvatten- och översvämningsplanen. Vid detaljplaneläggning ska det, vid behov, undersökas om det är möjligt att utöka ett planområde för att till exempel anlägga översvämningsytor.
- Vid exploateringsprojekt ska skyfallsfrågan beaktas utifrån ett helhetsperspektiv. Budget och resurser ska avsättas vid behov.
- Bebyggelse på ej tidigare exploaterad mark säkras mot ett 100-årsregn med klimatfaktor.
- Ny bebyggelse på tidigare exploaterad mark (förtätning) ska säkras mot ett 100-årsregn med klimatfaktor. Om detta inte är möjligt kan det i särskilda fall göras undantag, dock ska alltid bebyggelsen säkras mot minst ett 50-årsregn med klimatfaktor.
- Använda bilaga 3 (Exempel dagvatten- och skyfallslösningar) som inspiration för goda dagvatten- och skyfallslösningar och kunskapsunderlag för hur olika markbeläggningar påverkar vattenhanteringen.
- Följa bilaga 5 (Checklista för planläggning och projekteringsfas) som bland annat innefattar framtagna skyfallskartering.

Att göra på kort sikt (2021-2023):

- Kartlägga och identifiera vilka områden inom Eslövs kommun där det är mest angeläget att arbeta för att minska andelen hårdgjord yta.
- Utredda hur genomförandet av strategin ska finansieras om eventuella merkostnader uppstår.

Att göra på lång sikt (inom en femårsperiod):

- Ta fram en åtgärdsplan för skyfallsåtgärder (huvudansvar Eslövs kommun).

Strategi skyfallshantering – Använd ny bebyggelse för att förbättra skyfallshanteringen:

När åtgärder som exempelvis ett ledningsarbete eller omläggning av en gata görs i befintlig bebyggelse eller anläggning, ska det alltid ses över om det samtidigt är möjligt att förbättra dagvatten- och skyfallshanteringen. Detta gäller oavsett om det är Eslövs kommun eller VA SYD som står för genomförandet. I den befintliga bebyggelsen ska samhällsviktiga funktioner skyddas från översvämning vid skyfall.

Genomförandepunkter

Strategin ska realiserars genom att:

- Följa bilaga 5 (Checklista för planläggning och projekteringsfas).
- Använda bilaga 3 (Exempel dagvatten- och skyfallslösningar) som inspiration för goda dagvatten- och skyfallslösningar och kunskapsunderlag för hur olika markbeläggningar påverkar vattenhanteringen.
- Föra en kontinuerlig dialog och avstämning i den organisationsövergripande arbetsgruppen.

Strategi föroreningar - Arbeta förebyggande för förbättrad dagvattenkvalitet:

Dagvattensystemet ska utformas så att föroreningar fångas upp innan de når recipienten. I så stor utsträckning som möjligt ska naturbaserade lösningar användas utan att kompromissa med anläggningens huvudsyfte. Föroreningstillförseln ska begränsas vid källan så att mängden föroreningar som tillförs recipienten minskas.

Genomförandepunkter

Strategin ska realiseras genom att:

- Utgå från att dagvattenlösningar ska ha en renande funktion genom att till exempel vara öppna. Avsteg från detta ska utredas och motiveras.
- Använda bilaga 3 (Exempel dagvatten- och skyfallslösningar) som inspiration för goda dagvatten- och skyfallslösningar och kunskapsunderlag för hur olika markbeläggningar påverkar vattenhanteringen.
- Vid anläggning av en ny dagvattenlösning ta fram en tydlig ansvarsfördelning och en skötselplan för drift och underhåll.
- I detaljplaner och bygglov, se över val av byggmaterial för att förhindra att föroreningar uppstår. Exempel på material som inte ska användas är bly och koppar.
- I första hand ska föroreningar förhindras att uppstå genom aktivt uppströmsarbete och val av byggmaterial. I andra hand ska dagvattnet renas vid föroreningskällan. Om detta inte är möjligt ska rening ske för det mindre delområdet. Som sista alternativ ska rening ske samlat för vatten från flera delområden.
- Arbeta aktivt med uppströmsarbete i såväl nya som befintliga miljöer för att minska föroreningstillskottet. Punkter att utgå från: Vid särskilt förorenade ytor som till exempel större parkeringsytor ska vattnet renas lokalt innan det släpps på ledningsnätet. Använd de av Eslövs kommun framtagna riktlinjerna för hantering av utsläpp av förorenat vatten till dagvattennät och recipienter.
- Gator ska underhållas på ett sådant vis att föroreningsutsläppen till dagvattnet begränsas, till exempel genom sopning av gator och uppsamling av grus eller rensning av rännstensbrunnar.
- För att öka möjligheten till infiltration och fördröjning ska andelen hårdgjord yta begränsas. Detta kan ske genom att till exempel använda naturbaserade lösningar eller genomsläppliga material.

Att göra på kort sikt (2021-2023):

- Utredda hur genomförandet av strategin ska finansieras om eventuella merkostnader uppstår.
- Kartlägga och identifiera föroreningsrisker och föroreningsgrad i Eslövs tätort.

Att göra på lång sikt (inom en femårsperiod):

- Ta fram en åtgärdsplan för identifierade föroreningar i Eslövs tätort (huvudansvar VA SYD).

Strategi mångfunktionalitet - Arbeta för mångfunktionella ytor och framhäv blågröna lösningar:

Dagvattenåtgärder ska i första hand utformas på ett sätt som framhäver vattnets ekologiska och rekreativa värden. Skyfallsåtgärder ska i första hand utformas på ett sätt som möjliggör en mångfunktionell användning av ytan.

Genomförandepunkter

Strategin ska realiseras genom att:

- När åtgärder görs med avseende på dagvatten respektive skyfall beakta båda perspektiven för att nyttja synergieffekter (se strategin som berör dagvattensystem kopplat till föroreningsbelastning).
- Använda bilaga 3 (Exempel dagvatten- och skyfallslösningar) som inspiration för goda dagvatten- och skyfallslösningar och kunskapsunderlag för hur olika markbeläggningar påverkar vattenhanteringen.

Att göra på kort sikt (2021-2023):

- Ta fram ett gemensamt skyltprogram för att tydliggöra det som görs i kommunen för att hantera dagvatten- och skyfall.

Att göra på lång sikt (inom en femårsperiod):

- Utse ett antal dagvattenanläggningar som ska kunna användas i pedagogisk verksamhet (delat huvudansvar mellan VA SYD och Eslövs kommun).
- Fördjupa kunskapen om hur dagvatten kan nyttjas som vattenreserv (huvudansvar Eslövs kommun).

STRATEGIER FÖR SAMARBETE OCH KOMMUNIKATION:

Strategi arbetsprocess – Samarbeta och integrera dagvatten- och skyfallsaspekter tidigt vid planerings- och planlägningsprocesser:

Hanteringen av dagvatten och skyfall ska vara en självklar del i kommunens arbete med planering och genomförande av platsers utformning och funktion. Därför är det viktigt att tidigt i processer och projekt ta in dessa perspektiv.

Genomförandepunkter

Strategin ska realiseras genom att:

- Följa bilaga 5 (Checklista för planläggning och projekteringsfas).
- Föra en kontinuerlig dialog och avstämning i den organisationsövergripande arbetsgruppen.

Att göra på kort sikt (2021-2023):

- Tillsätta en arbetsgrupp som identifierar och beslutar hur sedan tidigare olösta frågor relaterade till dagvatten och skyfall ska hanteras.
- Ta fram checklista för vad en dagvattenutredning av en anläggning bör innehålla samt hur detta dokumenteras och kommuniceras mellan organisationerna.

Strategi samarbete – Agera gemensamt med medborgaren i fokus:

För att skapa en tydlighet både internt inom organisationerna och externt gentemot kunder och medborgare ska samarbetet mellan Eslövs kommun och VA SYD fungera väl. Detta gäller oavsett vem ansvaret för frågan ligger på eller om ansvarsfördelningen är otydlig.

Genomförandepunkter

Strategin ska realiseras genom att:

- Följa ansvarsfördelningen.
- Genomföra årlig utbildning och/eller kunskapsseminarium för tjänstepersoner.
- Styrgruppen träffas 2 gånger per år för att identifiera behov av nya planer eller revidering av befintliga planer.
- Implementera dagvatten- och översvämningssplanen.

Att göra på kort sikt (2021-2023):

- Ta fram en checklista för hur förfrågningar (såväl internt mellan organisationerna som externt från medborgare/kunder) tas emot och besvaras.

Att göra på lång sikt (inom en femårsperiod):

- Skapa en gemensam digital plattform för VA SYD och Eslövs kommun.
- Genomföra en gemensam kommunikationsinsats för att öka kunskapen och förmedla vad en enskild fastighetsägare kan göra för att bättre hantera regnvatten på sin fastighet.

Framtida kompetensbehov

Utgångspunkten för arbetet med dagvatten- och översvämningsplanen kommer från Eslövs kommuns översiktsplan och de utmaningar som lyfts där. För att kunna implementera de strategier och genomförandepunkter som föreslås, samt för att nå det övergripande målet om en långsiktigt hållbar hantering av dagvatten och skyfall, behövs kompetensutveckling i Eslövs kommun och VA SYD.

En hållbar hantering av dagvatten och skyfall kräver nya arbetssätt för planering, projektering, byggnation och drift. Detta på grund av både förändrade regnmönster och förändrade krav på stadsplanering. Det kan innebära en ökad resursåtgång, men i ett samhälls-ekonomiskt perspektiv är det lönsamt att aktivt ställa om samhället.

Dessa aspekter har utkristalliserats som viktiga under arbetet med dagvatten- och översvämningsplanen, men de ryms inte inom arbetet med denna plan. De berör alla delar som inkluderas i Eslövs vatten och därför behöver diskussionen föras på en övergripande nivå.

ANSVARSFÖRDELNING

Flera olika aktörer är involverade vid såväl planering, projektering och anläggande som drift och underhåll av dagvattensystem och skyfallslösningar. Inom kommunen berörs flera nämnder och förvaltningar. Nedan beskrivs kortfattat hur ansvarsfördelningen ser ut mellan parterna.

I bilaga 2 visas mer detaljerat vilken roll och uppgift Eslövs kommun respektive VA SYD har i olika skeden. Texten i det här avsnittet samt tabellen i bilagan hör ihop med strategierna och punkterna för genomförande och dessa ska läsas tillsammans.

ANSVAR GÄLLANDE SKYFALLSFRÅGOR/ ÖVERSVÄMNINGSFRÅGOR

Kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen, genom Kommunledningskontoret, är ansvariga för att ta fram och uppdatera skyfallskarteringar och andra underlag som behövs för att kartlägga eventuella svagheter vid skyfall samt att utifrån dessa underlag utarbeta en övergripande åtgärdsplan. Vidare är det också kommunstyrelsens uppdrag att säkerställa att hänsyn till risker vid skyfall tas in i planprocessen i såväl översiktsplan som detaljplan.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden:

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden har, genom förvaltningen Miljö och Samhällsbyggnad, ansvaret för att hantera skyfall på allmän platsmark och för att genomföra och underhålla åtgärder som behövs för att skydda befintlig bebyggelse. I bygglovsprocessen är nämnden ansvarig för att hänsyn till risker vid skyfall tas i beaktande.

VA SYD:

VA SYD har ansvaret för att dagvattensystemet är dimensionerat för ett tioårsregn enligt praxis.

Fastighetsägare:

Fastighetsägare har ansvar för att avvattna och skydda de egna fastigheterna.

Exploatörer:

Exploatörer har ansvar för att, vid behov, genomföra åtgärder för att säkra ny bebyggelse mot översvämning i samband med ny detaljplan eller ny exploatering.

VA SYD och Eslövs kommun har ett gemensamt ansvar för kommunikation med privata fastighetsägare kring vad de kan och bör göra inne på sin fastighet för att minska riskerna för översvämning.

ANSVAR GÄLLANDE DAGVATTENFRÅGOR

Kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen, genom Kommunledningskontoret, ansvarar för att dagvattenfrågan lyfts tidigt i planprocessen samt för att involvera de personer som behövs för att planen ska kunna genomföras på ett ändamålsenligt sätt. Kommunstyrelsen initierar att större utredningar rörande dagvatten, masshantering och höjdsättning tas fram i planprocessen när behov för detta finns. Det är även kommunstyrelsens ansvar att väga samman de olika intressen som kan komma i konflikt med varandra i en planläggningsprocess.

Kommunstyrelsen ska när så är lämpligt reglera dagvattenhanteringen i planbestämmelser samt tydliggöra dagvattenhanteringen i planbeskrivningen. De ska även beakta dagvattenfrågan vid val av utbyggnadsområden samt de områden/stråk som behövs för dagvattenhantering för att säkra både ny och befintlig bebyggelse.

Vidare ansvarar kommunstyrelsen, genom mark- och exploateringsavtal, för att dagvattenfrågorna beaktas i genomförandet av detaljplaner samt för att säkra den mark som behöver tas i anspråk för dagvattenanläggningar. I de fall exploatering sker på kommunens mark, utanför VA SYDs verksamhetsområde, är det kommunstyrelsen som vid behov ansöker om omprövning av dikningsföretag alternativt ansöker om tillstånd att släppa dagvatten till dikningsföretag.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden:

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden, genom förvaltningen Miljö och Samhällsbyggnad, ansvarar för den allmänna platsmarken i kommunen. I ett dagvattenperspektiv innebär det bland annat att de estetiska, rekreativa och ekologiska aspekterna av en dagvattenanläggning samt även drift- och underhållsaspekter ska beaktas. Dagvattenanläggningar som bara hanterar vatten från allmän platsmark är miljö- och samhällsbyggnadsnämndens ansvar. Projektering av dessa kan dock med fördel genomföras i samråd med VA SYD.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden utövar tillsyn i Eslövs kommun enligt miljöbalken, inklusive tillsyn av strandskyddet, samt fullgör i övrigt kommunens uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Som en del av detta ingår att lyfta fram dagvattnets eventuella miljömässiga påverkan, till exempel när det finns risk för föroreningsspredning på grund av markföroreningar. Arbetet omfattar även att aktivt bedriva tillsyn hos verksamheter vad gäller dagvattenkvalitet.

I bygglovsprocesser ansvarar miljö- och samhällsbyggnadsnämnden för att upplysa exploatörer om de förutsättningar för dagvattenhantering som anges i detaljplanen. Vid behov kan bygglov skickas på remiss till VA SYD. Vid byggsamråd med byggherre och kontrollansvarig ska dagvattenfrågan lyftas och det är miljö- och samhällsbyggnadsnämndens uppgift att se till att utförandet kontrolleras.

Om det finns behov av en större utredning i planskede gällande dagvattenlösningar (så som höjdsättning av gator och kvartermark samt massbalansering) ska en sådan tas fram.

Beroende på omfattning och innehåll i utredningen ser kostnadsfördelningen olika ut. Parter som kan beröras är exploatörer, VA SYD samt olika förvaltningar på Eslövs kommun.

VA SYD:

VA SYD har huvudansvaret när det gäller strategier, planering och byggnation av anläggningar för hantering av dagvatten. VA SYD har även den övergripande kunskapen om förutsättningar för dagvattenhantering. Dagvattenanläggningar som hanterar dagvatten från både kvartersmark och allmän platsmark inom verksamhetsområdet är VA SYDs ansvar, se bilaga 4. Projektering av dessa kan dock med fördel genomföras i samråd med Eslövs kommun. Att ledningsnätet uppfyller det krav som ställs samt att åtgärder sker är VA SYDs uppgift att säkerställa. VA SYD är också ansvariga för utredning av dagvattnets bidrag av föroreningar och flöden från befintliga områden samt att lämpliga åtgärder vidtas vid de anläggningar som VA SYD har rådighet över. Dessutom ansvarar VA SYD för omprövning av dikningsföretag eller nyansökan att släppa vatten till dikningsföretag inom verksamhetsområde.

Vattenråd och vattendragskommittéer:

Vattenråd är ett regionalt eller lokalt samverkansorgan för vattenfrågor. I många områden kring större vattendrag, så kallade huvud- eller delavrinningsområden, har det bildats vattenråd vars roll är att hjälpa myndigheter med kunskap om det egna vattenområdet och att genomföra föreslagna åtgärder på lokal nivå. Vattenråden kan till exempel ansvara för vattenförvaltning, recipientkontroll och åtgärdsprogram för vattendragen.

Eslövs kommun är med i fyra olika vattenråd/vattendragskommittéer:

- Kävlingeåns vattenråd
- Saxån/Braåns vattenråd och vattendragskommitté
- Rönne å vattenråd
- Ringsjöns vattenråd

Vattenråden är självständiga organisationer vars respektive styrelse fattar beslut om vilka åtgärder som är lämpliga att genomföra inom sitt ansvarsområde. Eslövs kommun har som medlem ansvar för att verka för att vattenråden genomför de åtgärder som de har rådighet över och som ligger i linje med rådets egna målsättningar.

Dikningsföretag:

Dikningsföretag eller markavvattningsföretag är juridiska konstruktioner och är bildade som samfälligheter där fastighetsägare gått samman för att avvattna mark. De ansvarar för vattenanläggningar som har tillstånd enligt miljöbalken eller äldre lagstiftning för avvattning av mark. I tillståndet finns angivet vilka fastigheter som ingår. Det är dikningsföretaget som äger vattenanläggningarna, disponerar marken för dem samt ansvarar för deras skötsel. Dikningsföretagen är ofta dimensionerade att ta emot ett flöde av dagvatten på 0,5-1,5 liter per sekund och hektar (vanligtvis beräknat efter ett regn med statistisk återkomsttid på 2 år), vilket gör att det krävs fördröjning om man vill ansluta dagvatten till ett dikningsföretag.

Vid exploatering av jordbruksmark, som ofta är del av ett dikningsföretag, kan ny bebyggelse hamna i områden där avvattningen är reglerad i dikningsföretag. I dessa fall behöver dikningsföretagen omprövas och dagvatten från exploateringsområdena fördröjas så att flödet inte överskrider dikningsföretagets kapacitet. Även när genomförande av vattenvårdsåtgärder, t ex anläggning av dammar/våtmarker och vattendragsrestaurering, berör dikningsföretag behöver dikningsföretagen omprövas.

Fastighetsägare:

Fastighetsägare har fullt ansvar för att avvattna sin fastighet och för anläggningar som byggs på kvartersmark. Det kan handla om till exempel funktion, drift och underhåll av ledningar samt fördröjnings- och reningsanläggningar. De ansvarar även för kvaliteten på utgående vatten i anslutningspunkten och för att avleda dagvattnet på ett sätt som inte försvårar avledandet nedströms eller riskerar att påverka grannar negativt.

Exploatörer:

Exploatörer har ansvar för att hantera dagvatten utifrån bestämmelser i detaljplanen. Vid en exploatering utanför VA SYDs verksamhetsområde, är det även exploatören som vid behov ansöker om omprövning av dikningsföretag alternativt ansöker om tillstånd att släppa dagvatten till dikningsföretag.

Väghållare:

Väghållare har fullt ansvar för dagvattenanläggningar som endast hanterar dagvatten från väg och gata.

KUNSKAPSDDEL

SKYFALL

Enligt SMHI var medelårsnederbörden i Stehag under 2008 till 2017 740 millimeter. Nederbörden varierar över årstid men även från år till år. Under 2018 var årsnederbörden 450 millimeter i Eslövs tätort vilket är betydligt lägre än medelårsnederbörden i Stehag 2008 till 2017.

Skyfall är enligt SMHI ett regn med intensiteten 1 millimeter per minut eller 50 millimeter per timme, med andra ord stora mängder regn på kort tid. Skyfall, som är extrem nederbörd, inträffar relativt sällan men kan leda till översvämningar med både materiella skador och risk för liv och hälsa som följd.

Hantering av skyfall:

Dagvattensystemet med avledning i underjordiska system så som ledningar är inte byggt för att kunna hantera skyfall som ger extrema mängder vatten. Detta leder till marköversvämningar och därför krävs ytliga vattenvägar, med generellt högre kapacitet än rör, samt utpekade ytor som tidvis kan översvämmas. Då det ofta är många funktioner som konkurrerar om utrymmet i en tätort är det av yttersta vikt att samordna de ytor som finns så att de kan användas på olika sätt. Ytor som till vardags har andra funktioner som till exempel parker, vägar och torg. För ytterligare exempel se bilaga 3.

Höjdsättning av mark och byggnader utgör andra åtgärder som kan användas för att skydda mot okontrollerade översvämningar. Vilka lösningar som är mest effektiva, lämpliga och möjliga är beroende av vilka förutsättningar som råder i det aktuella området.

Mängd - Återkomsttid och klimatfaktor:

Vid beskrivning av storleken på ett regn eller skyfall används begreppet återkomsttid som mått. Återkomsttiden för en viss regnhändelse bestäms utifrån analyser av historiska regnmätningar. Måttet utgörs av den tidsperiod inom vilket ett regn med en viss regnmängd och varaktighet inträffar med drygt 60 procent sannolikhet. Regnhändelser är slumpmässiga skeenden vilket innebär att ett 100-årsregn kan inträffa redan i morgon och sannolikheten att det ska inträffa igen inom samma hundraårsperiod är inte lika med noll bara för att det redan har skett en gång. Se tabell 1.

Återkomsttid	Sannolikhet under 5 år	Sannolikhet under 10 år	Sannolikhet under 20 år	Sannolikhet under 50 år	Sannolikhet under 100 år
5 år	67 %	89 %	99 %	100 %	100 %
10 år	41 %	65 %	88 %	99 %	100 %
20 år	23 %	40 %	64 %	92 %	99 %
50 år	10 %	18 %	33 %	64 %	87 %
100 år	5 %	10 %	18 %	39 %	63 %
500 år	1 %	2 %	4 %	10 %	18 %
1000 år	<1 %	1 %	2 %	5 %	10 %

Tabell 1 Sannolikhet för att en händelse inträffar under en given tidperiod för olika återkomsttider (P110 - Svenskt Vatten, 2016).

Begreppet återkomsttid tar inte bara hänsyn till den totala regnmängden som faller utan påverkas även av regnets varaktighet och intensitet. Ett högintensivt regn där till exempel 30 millimeter faller under loppet av 20 minuter har en återkomsttid som är högre (cirka 100 år) än ett lågintensivt regn där samma mängd faller över 2 timmar (cirka 10 år). Detta innebär att ett ledningsnät som är dimensionerat för till exempel ett tioårsregn fylls upp mycket snabbare än det hinner tömmas vid ett större regn, med eventuella översvämningar som följd. Begreppet används för att tydliggöra minimikraven mellan olika aktörer så som VA-huvudmannen och kommun.

Då återkomsttid baseras på historisk data över nederbörd behöver en klimatfaktor läggas till för att illustrera framtida scenarion. Enligt P110 (Avledning av dag-, drän- och spillvatten, Svenskt Vatten 2016) bör en klimatfaktor på minst 1,25 användas för nederbörd med kortare varaktighet än en timme. Vidare rekommenderas att man bör välja en klimatfaktor till minst 1,2 för regn med längre varaktighet, upp till ett dygn. Klimatfaktorn är densamma för hela Sverige. Klimatfaktorn kan komma att revideras i framtiden som ett led i ny information från SMHI och Svenskt Vatten.

Eslöv drabbades av två större regntillfällen under 2017. Den 3 augusti föll 41 millimeter med en återkomsttid på 16 år för hela regnet och 27 år för den intensivare delen över de centrala delarna av Eslöv. Totalt anmäldes 77 översvämningar till VA SYD i tätorten.

Den 22 augusti föll 23 millimeter under cirka 1 timme, det vill säga ett 6-årsregn, där ett 30-tal fastigheter i Eslövs tätort drabbades av översvämning. Samma dag drabbades Stehag av ett kraftigt regn. VA SYD har ingen nederbördsräknare i området, men rapporter från privatpersoner tyder på att det föll cirka 40 millimeter under loppet av 1 timme. Regnet uppskattades ha en återkomsttid på mellan 40 och 50 år. Totalt anmälde 8 fastigheter i Stehag att de fått källaröversvämning.

De östra delarna av Eslövs Kommun drabbades den 13 juni 2018 av ett 59 millimeter regn på 98 minuter. Detta motsvarar ett regn med återkomsttid på cirka 86 år. Den kraftiga nederbörden gav upphov till översvämningar inom flera fastigheter i byarna Harlösa och Löberöd.

I Eslövs dagvattensystem inom verksamhetsområde finns det ungefär 17 dagvattendammar, 10 dagvattenpumpstationer, 16 mil ledningsnät av dagvatten samt sammanlagt 13 mil diken som avleder dagvatten.

DAGVATTEN

Dagvatten är tillfälligt förekommande regn-, smält- eller framträngande grundvatten som avrinner på markytan eller via diken eller ledningar till recipient eller reningsverk.

Hantering av dagvatten:

Dagvattnet hanteras i dagvattensystemet som består av lösningar både ovan och under jord. Det dimensioneras för att kunna hantera ett regn med statistisk återkomsttid på tio år. Enligt Lagen om allmänna vattentjänster (LAV) ansvarar VA-huvudmannen, i Eslöv VA SYD, för det befintliga dagvattennätets och öppna dagvattenanläggningars funktion, samt för utbyggnaden i exploateringsområden.

Dagvattensystemet karaktäriseras av att dagvattenflödet är tillfälligt förekommande eftersom nederbörden är mindre under vissa perioder och högre under andra. Ett dagvattensystem måste därför byggas så att det kan hantera de varierande flödena. Dagvattnet kan avledas på olika sätt, vilket har en historisk förklaring då ledningsnätet har byggts under en lång tidsperiod med olika metoder. Inom verksamhetsområdet för dagvatten förekommer främst följande typer av avloppssystem:

- **Duplikatsystem**, där spill- och dagvatten avleds i skilda ledningar till avloppsreningsverk respektive recipient. Dräneringsvatten avleds antingen till spill- eller dagvattenledning.
- **Kombinerat avloppssystem**, där spill-, dag- och dräneringsvatten avleds i samma ledning
- **Separat system**, där spillvattnet leds i separat ledning till avloppsreningsverket. VA-huvudmannen har inte byggt ut något system för dagvattenhanteringen (varken ledningar eller öppna system).

En riskkonstruktion bland de olika typerna av ledningsnätssystemen är det kombinerade avloppssystemet. Vid kraftiga regn kan kapaciteten på ledningsnätet överskridas och uppdämning sker då i systemet, vilket kan leda till källaröversvämning. För att minska risker för källaröversvämningar måste en kombination av olika åtgärder ske. Dels ovan mark och dels på ledningsnätet via den åtgärdsplan för Eslövs kommun som VA SYD tar fram årligen.

Föroreningar i dagvattnet

Regn och snö som hamnar på hårdgjorda ytor och byggnadsmaterial blir dagvatten som kan föra med sig föroreningar som uppstår från de aktiviteter som sker i samhället. De största källorna till föroreningar i dagvattnet är utsläpp från trafik, urlakning av ämnen från byggnadsmaterial, verksamhet inom industriområden samt användning av gödsel och bekämpningsmedel inom parker och trädgårdar. Även luftföroreningar som avsätts genom regn bidrar till föroreningar. Vanliga föroreningar i dagvattnet är partiklar, tungmetaller, näringsämnen och organiska föroreningar. När föroreningarna

transporteras med dagvattnet ut till sjöar och vattendrag utgör de en belastning och kan bidra till försämrade vattenkvalitet. Föroreningshalterna varierar kraftigt och kan i vissa fall vara så höga att de både kan ha en akut toxisk effekt och skadlig inverkan på vattenmiljön på längre sikt.

I Eslövs kommun finns det tre huvudavrinningsområden och det är framförallt vattendragen i dessa avrinningsområden (Kävlingeån, Rönne å och Saxån/Bråån) som är recipienter för tätorternas dagvatten. Utöver dessa finns det en mängd mindre vattendrag som också fungerar som recipient men i mindre omfattning. För sammanställning över vilka vattendrag i Eslövs kommun som tar emot dagvatten från tätorterna se tabellen nedan.

Ett avrinningsområde är det landområde, inklusive sjöar, som avvattnas via samma vattendrag. Området avgränsas av landskapets topografi som skapar vattendelare gentemot andra avrinningsområden.

Tätort*	Recipient	Avrinningsområde
Hurva	Bråån	Kävlingeån
Löberöd	Bråån och Slogstorpsbäcken	Kävlingeån
Kungshult	Crybybäcken/Bråån	Kävlingeån
Flyinge	Kävlingeåns huvudfåra	Kävlingeån
Gårdstånga	Kävlingeåns huvudfåra	Kävlingeån
Harlösa	Kävlingeåns huvudfåra	Kävlingeån
Väggarp	Kävlingeåns huvudfåra	Kävlingeån
Örtofta	Kävlingeåns huvudfåra	Kävlingeån
Eslöv söder/väster/öster	Eslövsbäcken/Bråån	Kävlingeån
Eslöv norr	Långgropen	Saxån/Bråån
Marieholm	Saxån	Saxån/Bråån
Billinge	Billabäcken	Rönne å
Stehag	Rönne å huvudfåra	Rönne å
Stockamöllan	Rönne å huvudfåra	Rönne å

* Endast tätorter med verksamhetsområde för dagvatten är upptagna i sammanställningen

Tabell 2 Sammanställning över tätorter i Eslövs kommun med verksamhetsområde för dagvatten samt recipienterna för orternas dagvatten.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Miljö kvalitetsnormerna för vatten är en del av EU:s ramdirektiv för vatten, även kallat vattendirektivet, som antogs av EU:s medlemsländer år 2000 och utgör grunden för EU:s vattenpolitiska arbete. Vattendirektivet infördes i den svenska lagstiftningen år 2004 och vattenmyndigheterna har skapats för att samordna arbetet med att bevara och förbättra kvaliteten på våra vatten.

För att dagens tillstånd i ett vatten ska kunna beskrivas och för att framtida kvalitetskrav ska kunna definieras på ett bra sätt har yt- och grundvattnet i Sverige delats in i enheter som är så likartade som möjligt när det gäller typ av vatten. Dessa enheter kallas vattenförekomster och kan vara exempelvis en sjö, en åsträcka, ett kustvattenområde eller grundvattnet som pekats ut inom arbetet med vattenförvaltningen.

För att säkerställa en tillräckligt bra vattenkvalitet i vattenförekomsterna finns det för varje vattenförekomst fastställda miljö kvalitetsnormer som beskriver den vattenkvalitet som ska uppnås och vid

vilken tidpunkt. Miljökvalitetsnormerna innebär att dagvattenhanteringen inte får försämra möjligheten att uppnå god status. För att uppnå god status måste både den ekologiska och den kemiska statusen vara god. Kemisk status bestäms genom gränsvärdeshalter för 45 ämnen eller grupper av ämnen som ska innehållas. Ekologisk status klassas i fem olika nivåer: hög, god, måttlig, otillfredsställande samt dålig. Den ekologiska statusen bestäms genom att titta på och bedöma ett flertal biologiska, fysikalisk-kemiska och hydromorfologiska parametrar.

Eslövs vattenförekomster

Eslövs kommuns ytvatten har delats in i åtta ytvattenförekomster varav fem tar emot dagvatten från tätorterna. Dessa utgörs av delar av Kävlingeån, Rönne å och Saxån/Bråån. Eslövs vattenförekomster ska uppnå god status till år 2027 enligt vattendirektivet. Ingen av de fem vattenförekomster som tar emot dagvatten från tätorterna uppnår idag god ekologisk status, se tabell 3. Detta beror framförallt på övergödning till följd av näringsämnena kväve och fosfor från jordbruk, reningsverk och enskilda avlopp samt fysisk påverkan på vattendragen. När det gäller den kemiska statusen bedöms den i vattenförekomsten Bråån som ej god medan den i vattenförekomsten Kävlingeån: Havet-Bråån bedöms som god. Då räknas dock inte ämnen som generellt har förhöjda värden i svenska vattendrag in. Urban markanvändning, transport och infrastruktur är några av de källor som Vattenmyndigheten har bedömt ha betydande påverkan på vattenförekomsten. Övriga vattenförekomster har inte klassats.

Aspekter för klassificering av ekologisk status

Biologiska = livet i vattnet

Fysikalisk-kemiska = gränsvärden för ett flertal ämnen och ämnesgrupper

Hydromorfologiska = olika fysiska aspekter hos vattenförekomsten.

Recipient	Ekologisk status	MKN	Kemisk status (exkl. kvicksilver)	MKN
Kävlingeån: Havet - Bråån	Otillfredsställande	God ekologisk status 2027	God	God kemisk ytvattenstatus
Kävlingeån: Bråån - Ålabäcken	Otillfredsställande	God ekologisk status 2027	Ej klassad	God kemisk ytvattenstatus
Bråån	Måttlig	God ekologisk status 2027	Uppnår ej god	God kemisk ytvattenstatus
Rönne å: Hålsaxbäcken - Västra Ringsjön	Otillfredsställande	God ekologisk status 2027	Ej klassad	God kemisk ytvattenstatus
Saxån: Välabäcken - källa	Måttlig	God ekologisk status 2027	Ej klassad	God kemisk ytvattenstatus

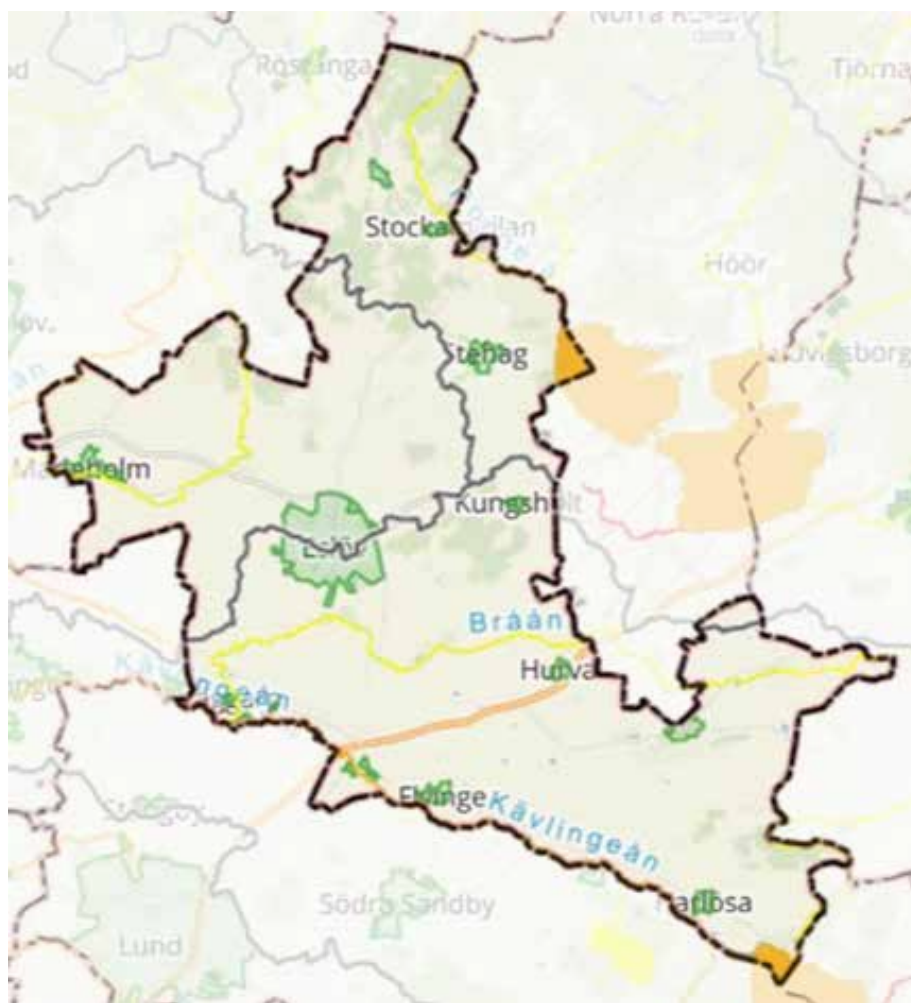
Tabell 3: Ekologisk och kemisk status samt miljökvalitetsnormerna för de vattenförekomster i Eslövs kommun som tar emot dagvatten från tätorterna.

Avrinningsområde	Kävlingeån	Kävlingeån	Rönne å	Saxån - Braån
Markanvändning	Området uppströms Örtofta	Hela Brååns avrinningsområde	Området uppströms Snällersån	Området uppströms Reslövs by*
Sjö och vattendrag	2,6%	0,1%	7,6%	0,1%
Skogsmark	18,8%	9,9%	40,2%	17,6%
Hedmark och övrig mark	10,9%	9,8%	9,1%	10,2%
Myr- och våtmarker	1,4%	1,1%	1,8%	0,7%
Jordbruksmark	63,2%	74,3%	37,2%	68,3%
Tätort	2,6%	3,2%	3,7%	3,1%
Hårdgjorda ytor	0,4%	1,5%	0,4%	0,4%

Källa till data: SMHI vattenwebb

* Markanvändningen i området mellan Reslövs by och Trollenäs bygger inte på SMHI:s data utan på en uppskattning av markanvändningen utifrån en flygbildsanalys. Detta område är ca 15 km² stort och utgör ca 14% av det totala tillrinningsområdet uppströms Reslövs by.

Tabell 4: Tabellen visar hur markanvändningen ser ut i de olika recipienternas avrinningsområden. (SMHI vattenwebb)

Figur 1 Bilden visar ekologisk status för vattenförekomsterna i Eslövs kommun. Gul färg innebär måttlig status och orange färg innebär otillfredsställande status. De markerade gröna områdena visar var det finns verksamhetsområde för dagvatten inom kommunen (Vattenatlas).

Rekreativa mervärden

Dagvattenanläggningars huvudsyfte är att rena och fördröja. Men en väl fungerande dagvattenanläggning kan även bidra med mervärden så som rekreation, estetik samt fylla ett pedagogiskt syfte. De får gärna vara en naturlig del av stadsmiljön och bidra till en ökad attraktivitet för området.

Hur dagvattenanläggningar utformas beror på en mängd olika parametrar så som recipientens känslighet, ledningsnätets kapacitet, platsens förutsättningar och dagvattnets föroreningsgrad, för exempel se bilaga 3. Oavsett utformning bör de rekreativa värdena tas tillvara i så stor utsträckning som möjligt. Konkurrensen om grönytor är stor och genom att kombinera olika syften på samma yta skapas effektiva lösningar och optimalt marknyttjande.

Även de åtgärder och ytor som skapas för att hantera vattenmängderna vid skyfall kan utformas på ett sådant vis att de fyller ett rekreativt värde. Se bilaga 3 för exempel.

LAGSTIFTNING OCH STYRMEDEL

Miljöbalken, MB (1998:808)

Allmänna hänsynsregler

I miljöbalkens 2:a kapitel finns allmänna hänsynsregler som bland annat innebär att fastighetsägare är skyldiga att ta hand om dagvatten på lämpligt sätt. De allmänna hänsynsreglerna ställer krav på bland annat kunskap, skyddsåtgärder och försiktighetsmått för alla som bedriver eller avser bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd.

Krav kan även ställas på kommuner och verksamhetsutövare med stöd av de allmänna hänsynsreglerna. Till exempel att de ska ha kunskap om föroreningsnivåerna i dagvatten och att i enlighet med försiktighetsprincipen vidta förebyggande åtgärder i syfte att förhindra spridning av föroreningar genom utsläpp av dagvatten. Det kan även handla om att lokalisera avloppsreningsverk eller utsläppspunkter för dagvatten till mindre känsliga recipienter.

Bara det att det finns möjlighet att tillämpa de allmänna hänsynsreglerna gör att det finns utrymme i svensk rätt att ställa långtgående krav på hanteringen av sådant dagvatten som omfattas av miljöbalkens tillämpningsområde.

Miljökvalitetsnormer

I miljöbalkens 5:e kapitel finns bestämmelser om miljökvalitetsnormer. Enligt lagen är det myndigheter och kommuner som ansvarar för att miljökvalitetsnormerna följs.

Dagvatten som miljöfarlig verksamhet

I miljöbalkens 9:e kapitel definieras utsläpp av avloppsvatten som miljöfarlig verksamhet. Med avloppsvatten avses bland annat avledning av dagvatten inom detaljplanlagt område, som inte enbart görs för en viss eller för vissa fastigheters räkning. Miljöbalken ställer krav på att dagvattnet måste tas om hand och renas så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. Om ett område vid planläggning ligger utanför verksamhetsområde för dagvatten och det inte kommer omfattas av ett sådant, gäller de regler och ansvarsförhållande som miljöbalken anger.

Lagen om allmänna vattentjänster, LAV (2006:412)

I LAV definieras bortledning av dagvatten som avlopp och lagen syftar bland annat till att säkerställa att avlopp ordnas i ett större sammanhang om det behövs med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön. Behovet ska alltså avgöra om en allmän vattentjänst i form av en dagvattenanläggning ska tillhandahållas eller inte och om området därmed ska ingå i ett verksamhetsområde.

Om ett område vid planläggning ligger inom verksamhetsområde för dagvatten eller kommer att omfattas av ett sådant, gäller de regler och ansvarsförhållande för dagvattenhantering som LAV anger. Enligt LAV är huvudmannen för verksamhetsområdet, kommunen, el-

ler ett kommunalt bolag, skyldig att ta ansvar för dagvattenhantering inom verksamhetsområdet.

Enligt LAV ska huvudmannen ersätta översvämningsskada på fastighet från ytledes rinnande vatten inom den allmänna VA-anläggningens verksamhetsområde om skyldigheter enligt vattentjänstlagen åsidosatts.

Plan- och bygglagen, PBL (2010:900)

I plan- och bygglagen finns bestämmelser om planläggning av mark och vatten och om byggande. Bestämmelserna syftar till att, med hänsyn till den enskilda människans frihet, främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer.

Allmänna och enskilda intressen

Enligt plan- och bygglagens 2:a kapitel 5 § sägs att vid bebyggelse och byggnadsverk, vid planläggning och i ärenden om bygglov eller förhandsbesked enligt plan- och bygglagen, ska bebyggelse och byggnadsverk lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till:

1. människors hälsa och säkerhet,
2. jord, berg- och vattenförhållandena,
3. möjligheterna att ordna trafik, vattenförsörjning, avlopp, avfallshantering, elektronisk kommunikation samt samhällsservice i övrigt,
4. möjligheterna att förebygga vatten- och luftföroreningar samt bullerstörningar, och
5. risken för olyckor, översvämning och erosion.

Plan- och bygglagens 2:a kapitel reglerar även att planläggning och andra ärenden enligt denna lag ska följa miljö kvalitetsnormerna i 5 kap. miljöbalken eller i föreskrifter som har meddelats med stöd av 5 kap. miljöbalken.

Översiktsplan

Enligt plan- och bygglagens 3:e kapitel ska varje kommun ha en översiktsplan som omfattar hela kommunen och som anger inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Översiktsplanen ska ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Av översiktsplanen ska det bland annat framgå hur kommunen avser att följa gällande miljö kvalitetsnormer.

Detaljplan

Plan- och bygglagens 4:e kapitel anger när det finns krav på kommunen att pröva ett mark- eller vattenområdes lämplighet för bebyggelse och byggnadsverk samt reglera bebyggelsemiljöns utformning med en detaljplan. För att mark ska få användas för bebyggelse ska den vara från allmän synpunkt lämplig för ändamålet. Vid planläggningen görs en lämplighetsbedömning som bland annat tar hänsyn till påverkan på grundvattnet, risk för översvämning och erosion samt möjligheten att ordna vatten och avlopp. Vid behov kan dagvattenhanteringen regleras med planbestämmelser i detaljplanen.

En kommun kan i en detaljplan:

- Reservera mark för de vatten- och avloppsledningar som behövs för allmännyttiga ändamål. Det vill säga de ledningar som huvudmannen för ett verksamhetsområde ansvarar för. (PBL 2010:900 4 kap 6 §)
- Reglera markens höjdläge vilket innebär att dagvattnets flödesriktning kan styras liksom var vattnet ska samlas vid skyfall. (PBL 2010:900 4 kap 10§)
- Reglera i vilken utsträckning markytan ska vara genomsläpplig/hårdgjord. (PBL 2010:900 4 kap 16 §)
- Införa marklov för att utföra schaktning, fyllning, trädgård, skogsplantering och markåtgärder som kan försämra markens genomsläpplighet. (PBL 2010:900 4 kap 11-12 §)
- Reglera bebyggandets omfattning över och under mark och byggnadernas användning. Om det inom en viss del av planområdet inte är lämpligt att uppföra byggnader kan den marken undantas. (PBL 2010:900 4 kap 11 §)
- Införa skyddsåtgärder för att motverka översvämning som kan orsakas av dagvatten. (PBL 2010:900 4 kap 12 §)
- Ange att bygglov, eller startbesked, inte får ges förrän en viss skyddsåtgärd har vidtagits på tomten kan bestämmas. (PBL 2010:900 4 kap 14 §)
- Reglera förutsättningar för gemensamhetsanläggningar samt vilka som ska delta i dem. (PBL 2010:900 4 kap 18 §)

Jordabalken (1970:994)

Jordabalken handlar bland annat om rättsförhållanden mellan grannar vid nyttjande av fast egendom. I 3:e kapitlet framgår att var och en vid nyttjande av fastighet ska ta skälig hänsyn till omgivningen.

När det gäller dagvatten/ytvatten får inte fastighetsägare, eller nyttjanderättshavare, aktivt leda vatten från sin fastighet eller sitt skötselområde in på annans fastighet som är till skada för denne utifrån den allmänna hänsynsregeln ovan.

Den allmänna hänsynsregeln innebär dock inte att fastighetsägare är skyldiga att ta hand om naturligt ytvattenflöde då utgångspunkten

är att fastighetsägare är skyldig att tåla sådant naturligt vattenflöde från högre beläget markområde. Fastighetsägare eller nyttjanderätts-havare kan emellertid hållas ansvarig för annat vatten än vad som bedöms vara ett naturligt vattenflöde varför fastighetsägare inte utan risk för ansvar kan låta avvattna sitt tak med en ledning som mynnar i gränsen till grannen. Väghållare/gatuhållare kan utifrån detta inte heller utan ansvar låta vatten som samlas in från den hårdgjorda ga-tan, transporteras vidare genom vägdiken, för att sedan genom aktiv åtgärd ledas in på grannfastigheter.

Väglagen

Enligt väglagen ska den som är väghållare ta hänsyn till bland annat miljöskydd och naturvård och har därigenom ett ansvar för det dagvatten som rinner av från vägområdet.

I väglagen framgår att ”Inom ett vägområde får inte utan väghållningsmyndighetens tillstånd vidtas åtgärder som kan inverka menligt på trafiksäkerheten eller vara till olägenhet för vägens bestånd, drift eller brukande.” Det innebär att det inte finns någon rätt att leda dagvatten från en fastighet ut mot en väg om det kan innebära skada eller vara till olägenhet.

Fastighetsbildningslagen, FBL (1970:988)

Enligt fastighetsbildningslagen ska fastighetsbildning ske så att varje fastighet som nybildas eller ombildas blir lämplig för sitt ändamål och fastigheten ska kunna få godtagbara anordningar för vatten och avlopp om den ska användas för bebyggelse. Fastighetsbildning får inte ske i strid mot detaljplan eller områdesbestämmelser. En fastighetsbildning får således inte ske på ett sådant sätt att det hindrar eller försvårar genomförandet av detaljplanen med hänsyn till hur den till exempel reglerar frågor angående vatten och avlopp. Detaljplanens bestämmelser ska vara möjliga att uppfylla även i fastighetsbildningshänseende.

Boverkets byggregler, BBR (BFS 2011:6)

Boverkets byggregler innehåller föreskrifter och allmänna råd till plan- och bygglagstiftningen (plan- och bygglagen samt plan- och byggförordningen). I Boverkets byggregler finns bestämmelser om att marken invid byggnad ska ha en lutning för avrinning av dagvatten eller ska förses med anordningar för uppsamling och avledning av dagvattnet för att byggnaden inte ska kunna skadas av fukt. Dagvatteninstallationer ska kunna avleda regnvatten och smältvatten så att risken för översvämning, olycksfall eller skador på byggnader och mark begränsas.

Det finns även bestämmelser för hur dräneringsvatten ska avledas. Om dräneringsvattnet leds till dagvattenledning ska en brunn med slamsamlingsanordning placeras före ledningens anslutning till dagvattenledningen.

Anläggningslagen, AL (1973:1149)

Anläggningslagen ger en allmän möjlighet att genom förrättning inrätta gemensamhetsanläggningar för till exempel vattenförsörjning eller avlopp för två eller flera fastigheter. I grunden bygger anläggningslagen på ett frivilligt samarbete mellan berörda fastigheter, men lagen ger även möjlighet att tvinga en fastighet att delta i en gemensamhetsanläggning eller att avstå mark för en sådan gemensam anläggning. Lagen kan dock inte tillämpas på allmänna vatten- och avloppsanläggningar.

Lagen om skydd mot olyckor, LSO (2003:778)

I 3:e kapitlet för lagen om skydd mot olyckor anges att kommunen har ansvar för att vidta förebyggande åtgärder mot olyckor för att skydda människors liv och hälsa samt egendom och miljön.

BILAGOR

BILAGA 1 - ESLÖVS VATTEN

Vattenfrågorna har ett stort fokus i den kommunövergripande översiktsplanen för Eslövs kommun och behovet av en bättre samverkan och en samsyn mellan kommunen och VA SYD betonas. Vikten av ett samlat grepp kring vattenfrågorna lyfts, vilket också är något som ses som angeläget från en nationell nivå exempelvis i vattenmyndigheternas åtgärdsprogram.

Genom att ta fram vatten- och avloppsplaner skapas både nya kunskapsunderlag till den kommunala planeringen och bättre förutsättningar för ett välfungerande samarbete mellan Eslövs kommun och VA SYD gällande såväl planering och drift som underlag och analyser.

Vad ingår i Eslövs vatten?

Eslövs vatten är en samverkansprocess som fungerar som ett övergripande paraply för att hålla samman strategiska vattenfrågor. Det konkreta arbetet i Eslövs vatten begränsar sig till planer som berör såväl kommunen som VA SYD och omfattar inte dokument som enbart tas fram av en part. Strategiska diskussioner om behov av sådana typer av planer ska dock lyftas inom samarbetet.

Eslövs vatten motsvarar det som i kommunens översiktsplan beskrivs som VA-plan.

De fem delprojekten

Arbetet omfattar fem delprojekt med planer som behövs för att få ett samlat grepp om vattenfrågorna i Eslövs kommun. Tillsammans täcker de in vattenfrågorna som Eslövs kommun och VA SYD har ett delat ansvar för.

Mer information

Eslövs vatten och arbetet med de fem planerna finns på kommunens respektive VA SYDs hemsida.

Vattenförsörjningsplan

Planen innehåller en inventering och redovisning av vattenresurser och vattenskyddsområden. Dessutom redogörs för påverkan på och hot mot de vattenresurser som kommunen har att tillgå.

Dagvatten- och översvämningsplan

Planen tar ett helhetsgrepp på hantering av nederbörd i såväl planering som genomförande för att minska risken för översvämningsfrågor samt för att bidra till att sjöar och vattendrag ska uppnå miljö kvalitetsnormen god status och för att grundvattnet inte ska påverkas negativt. Planen ska också öka samsynen och ge en tydlig ansvarsfördelning mellan VA SYD och Eslövs kommun om hur dagvatten- och översvämningsfrågor ska hanteras.

Sjö- och vattendragsplan

Sjö- och vattendragsplanen är en nulägesanalys av ytvattensituationen i Eslövs kommun beträffande bland annat miljöpåverkan, naturvärden, miljömål, möjliga åtgärder, miljöövervakning och dikningsföretag. Det har tidigare gjorts olika inventeringar och sammanställningar på området och i denna plan sammanställs, analyseras och aktualiseras situationen med den information som finns tillgänglig idag. Ingen ny information tas fram inom ramen för arbetet med Sjö- och vattendragsplanen.

VA-utbyggnadsplan

Arbetet innefattar en eventuell uppdatering av nuvarande VA-utbyggnadsplan (från 2015).

Nödvattenplan

Planen skapar förutsättningar för att förse kommunens invånare med nödvatten ifall det händer något som gör att det normala vattenledningsnätet inte kan användas. Nödvattenplanen omfattar bland annat hur distributionen av nödvattnet ska ske och vilka samhällsviktiga verksamheter som måste prioriteras i en dricksvattenkris.

BILAGA 2 – ANSVARFÖRDELNING – FÖRDJUPAD

Ansvarsfördelningen visar vilken roll och uppgift Eslövs kommun respektive VA SYD har i olika planerings- och projekteringsfaser samt gällande drift och underhåll. Tabellen nedan samt texten i avsnittet *Ansvarsfördelning* hör ihop med strategierna och genomförandepunkterna i dagvatten- och översvämningssplanen. För att få en helhetsbild av hur arbetet med dagvatten- och skyfallsfrågor ska hanteras ska dessa delar läsas tillsammans.

	Planprocess	Projektering/bygglov	Byggskede	Drift och underhåll
Tillväxtavdelningen, Kommunledningskontoret	<p>Översiktsplan: Inkludera dagvatten- och skyfallsfrågan i översiktsplanen.</p> <p>Beakta översvämningrisk vid val av nya exploateringsområden.</p> <p>Ansvara för aktualisering av den övergripande skyfallskarteringen.</p> <p>Detaljplan/planprogram/exploateringsprocessen: Uppmärksamma de grundläggande förutsättningarna för området gällande dagvatten och skyfall i samband med planbesked.</p> <p>Ansvara för att dagvatten- och skyfallsfrågor tas med i detaljplanen i ett tidigt skede.</p> <p>Dagvatten- och skyfallsfrågorna ska tas med i exploateringsavtal enligt detaljplan.</p> <p>Reservera mark i detaljplan för dagvatten- och skyfallshantering.</p> <p>Vid behov reglera dagvatten- och/eller skyfallshantering med planbestämmelser.</p> <p>Se till att underlag i form av dagvatten- och skyfallsutredningar tas fram vid behov.</p> <p>Lyfta dagvatten- och skyfallsfrågan under startmöten för detaljplaner och i större planer säkerställ en tidig dialog.</p> <p>Skicka dagvattenutredningar för granskning till VA SYD och Miljö och Samhällsbyggnad.</p> <p>Ansvara för omprövning av dikningsföretag utanför VA SYDs verksamhetsområde när Eslövs kommun är exploatör.</p> <p>Informera om att exploatören behöver ansöka om att släppa vatten till dikningsföretag utanför VA SYDs verksamhetsområde.</p> <p>Informera om att exploatören behöver anmäla till miljöavdelningen vid planläggning av nytt område som inte tidigare avlett dagvatten utanför verksamhetsområde.</p> <p>Ansvara för att vid tecknande av exploaterings- eller marköverlåtelseavtal reglera dagvattenhanteringen i enlighet med planbestämmelserna i detaljplanen.</p>	<p>Ansvara för att vid tecknande av marköverlåtelseavtal reglera dagvattenhanteringen i enlighet med planbestämmelserna i detaljplanen.</p>	<p>Följa upp genomförandet av åtgärder för dagvatten och skyfall enligt exploateringsavtal</p>	

	Planprocess	Projektering/bygglov	Byggskede	Drift och underhåll
Miljöavdelningen, Miljö och Samhällsbyggnad	<p>Medverka i detaljplanearbetet och särskilt beakta påverkan på recipient och miljö-kvalitetsnormer för vatten samt rening av dagvatten.</p> <p>Granska dagvattenutredningar.</p> <p>Genomföra kontroll av markundersökningar.</p>	<p>Tillsynsmyndighet enligt miljöbalken.</p> <p>Genomföra kontroll av markundersökningar.</p>	<p>Tillsynsmyndighet enligt miljöbalken.</p>	<p>Tillsynsmyndighet enligt miljöbalken.</p>
Gata, Trafik, Park, Miljö och Samhällsbyggnad	<p>Medverka i detaljplanearbetet och särskilt beakta höjdsättning, rinnvägar, översvämningssytor, multifunktionella ytor med mera.</p> <p>Granska detaljplanen utifrån drift och underhåll av dagvattenanläggningar på allmän platsmark.</p>	<p>Granska höjdsättning, rinnvägar, översvämningssytor, multifunktionella ytor med mera.</p> <p>Granska utifrån drift och underhållsmöjlighet av dagvattenanläggningar och samråda med VA SYD.</p> <p>Ta fram skötselplan tillsammans med VA SYD.</p> <p>Ta fram objektspecifik överenskommelse som reglerar kostnadsfördelning och ansvar (om detta inte täcks av markavtalet) tillsammans med VA SYD.</p> <p>Ansvara för anläggningar som endast avvattnarvägområden/parker.</p>	<p>Vid genomförande ta kostnader för landskapsarkitekt, estetiska åtgärder och plantering.</p> <p>Vid behov kalla till byggsamråd med byggherre och kontrollansvarig och ta upp dagvattenfrågan.</p> <p>Ansvara för genomförandet inom allmän platsmark tillsammans med VA SYD enligt markavtalet.</p> <p>Ansvara för att relationshandlingar tas fram och överlämnas till VA SYD.</p>	<p>Ansvara för de delar av den öppna dagvattenanläggningen som inte är kopplade till dess tekniska funktion. Till exempel biologiska, estetiska och rekreativa mervärden.</p> <p>Ansvara för drift och underhåll av öppna dagvattenanläggningar enligt markavtal/skötselplan.</p> <p>Genomföra eventuell revidering av skötselplanen tillsammans med VA SYD.</p> <p>Ändring av hydraulisk funktion, utformning, rekreativ funktion får endast ske i samråd med VA SYD.</p> <p>Övertagande av skötsel eftergarantibesiktning.</p>
Kart- och bygglovsavdelningen, Miljö och Samhällsbyggnad	<p>Ansvara för att ta fram grundkarta.</p> <p>Granska detaljplanen utifrån möjlighet att följa upp planbestämmelser kring dagvattenhantering i bygglov.</p>	<p>Informera om dagvattenstrategin (och hållbar dagvattenhantering på kvartersmark).</p> <p>Upprätta nybyggnadskarta, med servicebeställning från VA SYD, samt andra kartunderlag.</p> <p>Granska och godkänna höjdsättning i bygglov.</p> <p>Kontrollera att inlämnad bygglovsansökan följer planbestämmelserna om dagvattenhantering samt lämna upplysningar i beslutet om de planbestämmelser som inte går att bedöma i bygglovs-skedet.</p> <p>Skicka ärenden på remiss till VA SYD.</p>	<p>Genomföra tekniskt samråd</p> <p>Informera om dagvatten- och översvämningstrategin vid samråd.</p> <p>Säkerställa att bestämmelser i detaljplanen gällande dagvatten följs.</p> <p>Följa upp bestämmelser i detaljplan i samråd med VA SYD.</p>	<p>Tillsynsmyndighet enligt plan- och bygglagen</p>

	Planprocess	Projektering/bygglov	Byggskede	Drift och underhåll
Fastighetsavdelningen, Serviceförvaltningen	<p>Medverka i detaljplanearbetet i de fall Serviceförvaltningen är beställare av detaljplan.</p> <p>Ansvara för hur lösningar för vatten kan integreras i en pedagogisk miljö inom förskolor/skolor.</p>	<p>Tillämpa hållbar dagvattenhantering på kommunens fastigheter.</p>	<p>Samordna/projektleda processer på mark förvaltd av Serviceförvaltningen.</p> <p>Se till att medel finns för landskapsarkitekt, estetiska åtgärder, och plantering vid dagvatten och skyfallsanläggningar på mark förvaltd av Serviceförvaltningen.</p> <p>Vid behov kalla till byggsamråd och ta upp dagvattenfrågan.</p> <p>Ta fram skötselplaner för öppna dagvattenanläggningar på mark förvaltd av Serviceförvaltningen.</p>	<p>Ansvara för biologiska, estetiska och rekreativa funktioner vid öppna dagvattenanläggningar på mark som förvaltas av Serviceförvaltningen.</p> <p>Ansvara för drift och underhåll av öppna dagvattenanläggningar på mark som förvaltas av Serviceförvaltningen.</p>
VA SYD	<p>Bevaka dagvattenfrågan i översiktsplanen.</p> <p>Vara en rådgivande part i dagvatten- och skyfallsfrågan även utanför verksamhetsområdet.</p> <p>Föreslå regleringar och informationstext i detaljplaner.</p> <p>Granska detaljplaner för att säkerhetsställa att plats finns för dagvattenhantering och framtida drift och underhåll.</p> <p>Ange förutsättningarna för dagvattenutredning inom och utanför planområdet.</p> <p>Bevaka dagvatten- och skyfallsfrågan under startmöten för detaljplaner och i större planer delta tidigt i dialog.</p> <p>Granska dagvattenutredningar inom och utanför planområdet.</p> <p>Ansvara för omprövning av dikningsföretag eller nyansökan att släppa vatten till dikningsföretag inom VA SYDs verksamhetsområde.</p> <p>Ansvara för kontakten med miljöavdelningen på Eslövs kommun om samråd/tillstånd krävs gällande dagvatten.</p> <p>Anmäla till miljöavdelningen vid planläggning av nytt område som inte tidigare avlett dagvatten.</p>	<p>Dimensionera de allmänna anläggningarna.</p> <p>Ange förbindelsepunkt till nybyggnadskartor.</p> <p>Upprätta ledningsrätter/ servitutsavtal för ledningar.</p> <p>Ta fram skötselplan tillsammans med Eslövs kommun.</p> <p>Ta fram objektspecifik överenskommelse som reglerar kostnadsfördelning och ansvar (om detta inte täcks av markavtalet) tillsammans med Eslövs kommun.</p> <p>Samråda med Eslövs kommun angående drift och underhållsmöjligheter av dagvattenanläggningar.</p>	<p>Anlägga dagvattenanläggningen för dimensioneranderegner, men ej bekostande av landskapsarkitektur, estetik och plantering (gäller VA SYDs anläggningar på allmän platsmark)</p>	<p>Ansvara för öppna dagvattenanläggningars funktion inklusive hydraulisk kapacitet och dagvattenkvalitet (efter garantitiden).</p> <p>Ändring av utformning, hydraulisk funktion eller rekreativ funktion får endast ske i samråd med Eslövs kommun.</p> <p>Ansvara för skötsel och rensning av in- och utlopp.</p> <p>Ansvara för kostnader för drift och underhåll enligt skötselplan. Utredda eventuella skador som VA SYDs anläggningar orsakar (ej personskada).</p> <p>Genomföra eventuell revidering av skötselplanen tillsammans med Eslövs kommun.</p>

Förklaring av viktiga begrepp i ansvarsfördelningen

Allmän platsmark är ett område som i detaljplan reglerats för allmänna ändamål. På allmän platsmark finns en huvudman som är ansvarig. Exempel på allmän platsmark är gator, parker och torg. I Eslövs kommun är kommunen huvudman för den allmänna platsmarken i Eslöv, Marieholm och Löberöd. I övriga större byar (Billinge, Stockamöllan, Stehag, Kungshult, Hurva, Harlösa, Flyinge, Gårdstånga/Getinge och Örtofta/Väggarp/Toftaholm) finns det vägföreningar som är huvudmän för allmän plats, dock har kommunen ansvar för skötsel av parkmark. Det mesta av den allmänna platsmarken har kommunen som markägare men det finns undantag i till exempel Stockamöllan.

Kvartersmark är ett område som regleras i en detaljplan. Ansvaret för kvartersmarken ligger på fastighetsägaren. För den kommunala kvartersmarken är ansvaret uppdelat på två förvaltningar:

- Kommunledningskontoret har ansvar för den kvartersmark som ännu inte blivit exploaterad.
- Serviceförvaltningens fastighetsavdelning har ansvar för kvartersmark som inrymmer någon sorts kommunal verksamhet.

Markavtalet är en överenskommelse om ansvar gällande markfrågor som berör VA-huvudmannen (VA SYD) och Eslövs kommun. För dagvattnet innebär avtalet en reglering av ansvars- och kostnadsfördelning mellan kommunen och VA SYD för byggnation samt drift och underhåll av dagvattenanläggningar. Där bestäms till exempel VA SYDs rätt att förlägga och förvalta VA-ledningar i kommunalägd allmän platsmark samt kommunens rätt att släppa vatten från allmän platsmark till VA SYDs dagvattensystem. I de fall markavtalet inte täcker in vilken part som ansvarar för och bekostar olika delar av allmän platsmark där dagvatten hanteras öppet kan en objekt-specifik överenskommelse tas fram.

BILAGA 3

EXEMPEL DAGVATTEN- OCH SKYFALLSLÖSNINGAR

En dagvattenanläggning med vatteninslag och vegetation har potential att bli ett värdefullt tillskott i miljön om man utöver den tekniska funktionen också lägger vikt vid dess gestaltning. Aspekter att beakta är exempelvis vilket uttryck (naturlikt eller urbant) som är önskvärt? Hur anpassas gestaltningen bäst till omgivningen? Vilket materialval är önskvärt? Vilka art- och sortval på växtmaterialet är lämpligt avseende förutsättningarna? Dock ska anläggningar alltid utformas så att risken för olyckor minimeras, att rening och fördröjning optimeras utifrån rådande förutsättningar samt att drift- och underhåll underlättas.

Vidare kan även den tänkta sociala användningen bestämma anläggningens utformning: Hur tillgänglig ska anläggningen vara? Måste vissa säkerhetsåtgärder, som exempelvis räcken, genomföras? Kan anläggningen ges ett pedagogiskt värde med hjälp av bland annat informationsskyltar och gångstigar? Kan lekmöjligheter integreras? Hur gestaltas de tekniska funktionerna så som inlopps konstruktion, erosionsskydd, utlopps konstruktion och bräddning?

Exempel på dagvattenlösningar

Fördröjningsmagasin

Gränsdammen i norra Åkarp, Burlövs kommun (Cornelia Wallner, 2018)

En av de vanligaste dagvattenlösningarna är fördröjningsmagasinet, även kallat dagvattendamm. Som namnet antyder är dess primära funktion att fördröja dagvatten för att på så sätt minska belastningen på det nedströms belägna ledningsnätet. Principen bygger oftast på att magasinet har ett fysiskt begränsat utlopp vilket gör att det fylls upp under ett kraftigare regn men bara släpper vidare ett givet utflöde. Tack vare magasinvolymen kan alltså det nedströms belägna ledningsnätet hantera regnmängderna även om de faller på kort tid, det vill säga med hög intensitet. Fördröjningsmagasin är vanligast i form av öppna dagvattendammar men finns också i form av

underjordiska magasin. Att anlägga fördröjningsmagasin i befintlig stadsmiljö är ofta en utmaning då de generellt sett kräver mycket utrymme. Att anlägga flertalet mindre anläggningar efter principen ”många bäckar små” är kanske rimligare i vissa områden, men ofta kostsammare. Ett fördröjningsmagasin som är anlagt på ett genomtänkt sätt gör att partiklar med föroreningar från till exempel gator hinner sedimentera i magasinet, vilket medför att dagvattnet renas till viss del. En dagvattendamm som är belägen längst nedströms i dagvattensystemet har oftare fokus på rening än fördröjning, som ett sista steg innan vattnet når recipienten, det vattendrag eller hav som tar emot dagvattnet. Är det väldigt ont om plats kan ett underjordiskt magasin vara en enklare lösning, men då går man miste om de rekreativa värden som en öppen anläggning ofta för med sig.

Biofilter

Biofilter längs Neptunigatan, Malmö (Helena Norlander, 2019)

En dagvattenlösning som har börjat bli vanligare på senare tid är biofilter, även kallade rainingardens. Fokus med denna typ av lösning ligger på rening snarare än fördröjning. Biofiltret utgörs generellt av en nedsänkt växtbädd dit dagvattnet leds och där det får infiltrera genom ett flertal olika lager av främst naturliga filtermaterial. Ofta anläggs biofilter i nära anslutning till gator eller byggnader för att samla upp dagvatten direkt från gatan eller stuprören från intilliggande tak. Det renade dagvattnet rinner sedan vidare och ut i dagvattensystemet. En stor fördel med biofilter är att de tar förhållandevis lite plats i anspråk i stadsmiljön. Det är inte ovanligt med biofilter nedsänkta i refuger eller längs med cykelbanor. Förutom reningseffekten bidrar de även till att försköna stadsbilden. I exemplet syns biofilter längs Neptunigatan i Malmö stad som tagits fram av VA SYD och Luleå Tekniska Universitet. Dessa ingår i ett forskningsprojekt och de är utformade för att även mäta kvalitet på det utgående vattnet.

Våtmark

Våtmark i Tygelsjö ekostråk, Malmö (Peter Stahre, 2008)

Våtmarken är en bra dagvattenlösning som kombinerar både rening och fördröjning, men historiskt har den främst använts till rening av jordbruksvatten från näringsämnen som kväve och fosfor. En välde-signad våtmark består av ett flertal genomtänkta komponenter, till exempel växtzoner, som vattnet kan sila igenom och näringsämnen tas upp. Även omväxlande djupa och grunda delar bidrar till syresättning och sedimentation av partiklar vilket hjälper till att rena vattnet. Våtmarken tar ofta en del yta i anspråk men kan i gengäld fördröja större volymer vatten.

Exempel på skyfallslösningar

Mindre anpassningar i befintlig miljö

Augustenborg, Malmö efter ett kraftigt skyfall 2014 (Daniel Skog, 2014)

Ett kraftigt skyfall medför risken att ledningsnätet går fullt och regnvattnet måste ta sig fram på annat sätt, ytledes, vilket kan leda till översvämningar. För att minska risken för skador på mark, infrastruktur och fastigheter är det viktigt att se över vilken väg vattnet kommer att ta och var vattnet ansamlas. En översvämningssyta är ett område där man utgått från vattnets rinnvägar och förbättrat möjligheterna att fördröja vattnet för att på så sätt skydda omkringliggande områden. Exempelvis kan markytan i en park sänkas för att samla större mängder vatten från närliggande vägar. Därifrån kan sedan vattnet så småningom infiltrera eller rinna vidare i ledningsnätet genom kupolbrunnar. Även en väg, gatan under en viadukt eller ett torg kan konstrueras på så sätt att det bildar en översvämningssyta där vatten tillåts samlas tillfälligt. Fokus ligger på att prioritera att hantera vattnet där det gör minst skada.

Planera för multifunktionella ytor

Multifunktionella ytor är skapade med fler syften än skyfallshantering i åtanke. Ett klassiskt exempel är en nedsänkt fotbollsplan som fungerar som just en sådan i torr väderlek men kan fungera som fördröjningsyta under ett skyfall. Mer omfattande exempel kan innefatta ytor för rekreation, lek, rening av regnvattnet och pedagogiska syften. Nedan beskrivs två exempel på multifunktionella ytor som anpassats väl till sin omgivning och dess speciella förutsättningar och utmaningar.

Tåsinge plads i Köpenhamn, en del av projektet Klimatkvarter Østerbro (Københavns Kommune /Charlotte Brøndum, 2015)

På Tåsinge plads i Köpenhamn invigdes i december 2014 det klimat-anpassade torget som en del av att utveckla stadsdelen Østerbro till stadens första klimatstadsdel. Resultatet är en avlång, triangulär öppen mötesplats på cirka 3 000 kvadratmeter som till största delen består av grönytor och nedsänkta biofilter som hanterar avrinning från gator i området. Under markytan döljer sig dessutom ett underjordiskt magasin med tillhörande filter som samlar in och renar vat-

ten från omkringliggande takytor. Torget hanterar både dagvatten- och skyfall. Det är en multifunktionell yta där det bland annat finns pedagogiska lekytor där barn (och vuxna) kan pumpa upp vatten och följa vattnets väg. Platsen erbjuder även grönytor för rekreation och umgänge (Københavns Kommune, 2014).

Rabalderparken i Roskilde, en del av stadsdelen Musicon där en skejtpark används för dagvattenhantering (GHB Landskabsarkitekter / Jacob Borg Damkjær, 2017)

I den nybyggda stadsdelen Musicon i Roskilde, Danmark, hanteras en stor del av dagvattnet ovan mark istället för i ett ledningsnät. Den multifunktionella ytan i Rabalderparken består av ett fritidsområde med stora grönytor, en skejtpark och en sjö med permanent vattenspegel. Hela anläggningen funkar som ett slags trestegsraket vid ett skyfall, där sjön först fylls upp innan vattnet breddar över i de omkringliggande grönytorna. Vid riktigt kraftiga skyfall fylls även den djupa delen av skejtparken, ”bowlen”, upp med regnvatten. Området hyser också en scen för musik och uppträdanden, anläggningar för sport och träning men även avslappning och umgänge. Området är ett attraktivt besöksmål för många olika grupper av människor, allt från barnfamiljer och ungdomar till äldre.

Exempel på möjligheter i befintlig miljö

Park- och naturmark utgör en relativt stor del av markytan inom tätbebyggt område. Dagvatten tas upp och fördröjs på dessa grönytor med hjälp av växtlighet och större träd. Plantering av många nya träd på strategiskt placerade platser kan på sikt ge en fördröjnings-effekt. På grönytorna finns också en utvecklingspotential för att göra större, öppna och attraktiva anläggningar som både kan fördröja dagvatten och reducera översvämningseffekter. Hela stråk kan bli attraktiva om de planeras noga.

I befintlig äldre bebyggelse leds ofta dagvattnet direkt till ledningar. Vid ombyggnader i sådana miljöer kan hanteringen av dagvatten förbättras. Till exempel genom att minska mängden hårdgjord yta, göra befintliga hårdgjorda ytor genomsläppliga eller använda sig av takytor för att fördröja regnvattnet.

Gatemark med mycket trafik kan i stor utsträckning ha ytvatten som är förorenat vilket innebär att rening är viktigt. Gatans konstruktion kräver dränering vilket gör att det inte är helt enkelt att fördröja vatten i gatumarken utan att ge skada på denna. Ett sätt att dränera är att anlägga diken och planteringar längs gator. Om de utformas rätt kan de ha dubbla positiva effekter på ytvattnet från gatan, både fördröjande och renande. Lösningarna måste anpassas efter de lokala förhållanden som finns på platsen gällande höjdsättning, lutning och vilka användbara ytor som finns utanför gaturummet. Vid kraftiga eller långvariga snöfall skottas snön från gatorna. Om den bortforslade snön läggs ut på väl genomtänkta snötippor där smältvattnet tas omhand förbättras dagvattenkvaliteten.

Även frekvensen på slamsugning av rännstensbrunnar i gatemark samt på sopningen av gator påverkar flöde och kvalitet på dagvattnet. En höjning av sopsningsfrekvensen på de mest trafikerade gatorna kan förbättra dagvattenkvaliteten något på ett ganska enkelt sätt.

Stora trafikytor så som parkeringsplatser genererar också föroreningar. Ett sätt att säkerställa att dessa inte når dagvattensystemet är att ha lokal rening innan dagvattenbrunnarna.

För ytterligare exempel, läs mer i [Svensk vattenutvecklings rapport: Rapport 2019-20, Utformning och dimensionering av anläggningar för rening och flödesutjämning av dagvatten](#)

På de gator där Eslövs kommun är huvudman för allmän plats och därmed väghållare ska brunnarna tömmas minst vartannat år.

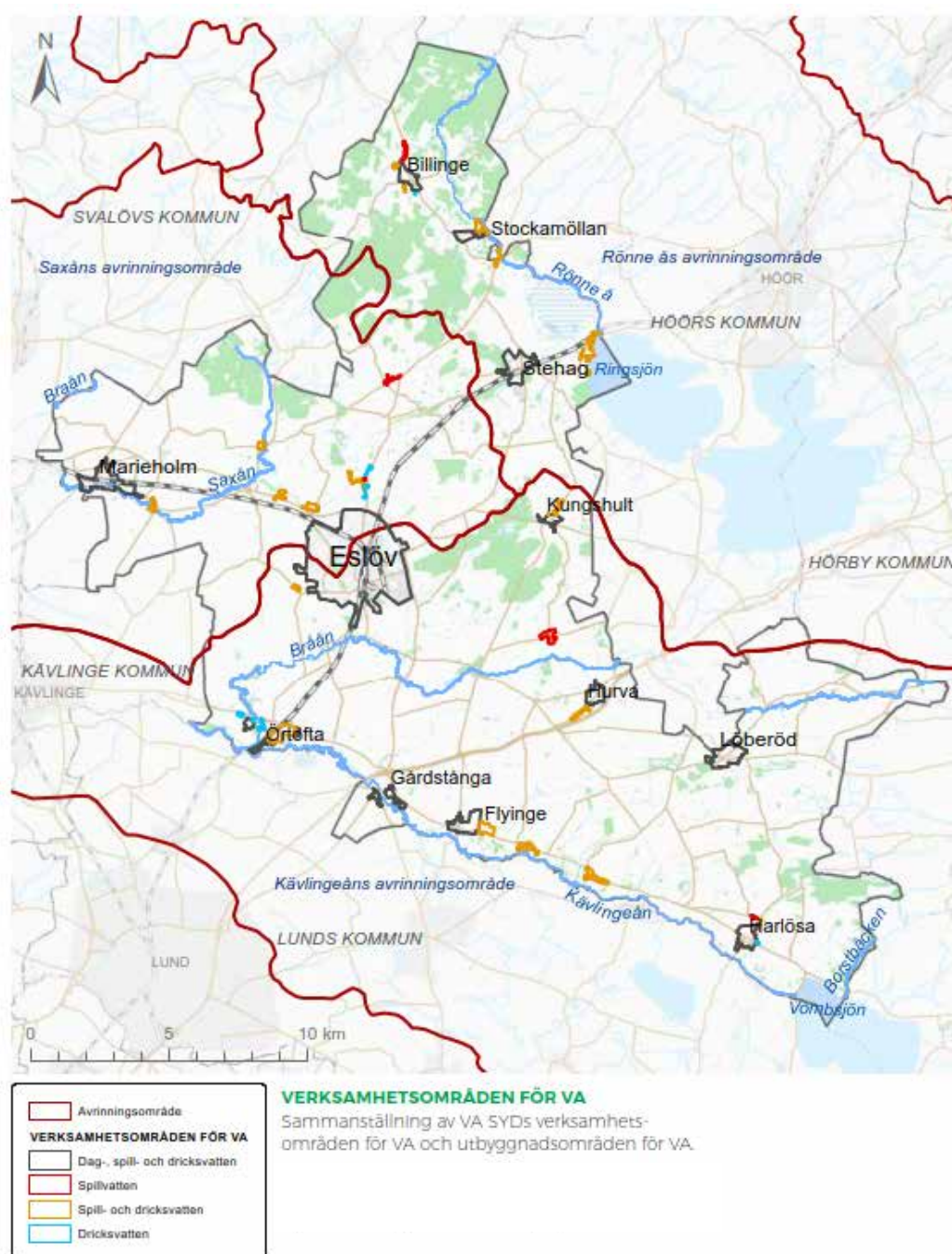
Sopning av gatorna ska enligt nuvarande driftskontrakt "Huvudentreprenad för grönytor och gatuskötsel" inte ske med en viss frekvens per år utan den är helt funktionsbaserad och sker 2-3 gånger per år beroende på renhållningsbehovet.

Ett tillfälle då sopning alltid sker är efter avslutad vinterväghållning.

BILAGA 4

VA SYDS VERKSAMHETSOMRÅDE I ESLÖVS KOMMUN

Ett verksamhetsområde för VA är ett geografiskt område där VA-huvudmannen (i detta fall Eslövs kommun) är skyldig att tillhandahålla tjänster för vatten och avlopp. Upprättande av verksamhetsområdet är till skydd för miljön och/eller människors hälsa. Det är kommunfullmäktige som fattar beslut om inrättande eller utökande av verksamhetsområde för avlopp och/eller dricksvatten. Verksamhetsområde bestäms för tre olika tjänster. Dricksvatten, spillvatten samt dagvatten. Inom verksamhetsområdet har kommunen skyldighet att bygga ut ledningsnätet så att alla fastigheter får tillgång till de beslutade tjänsterna. Alla fastigheter inom verksamhetsområdet är skyldiga att betala avgift enligt gällande VA-taxa i kommunen. Utbredningen av VA SYDs fyra verksamhetsområden för dricks- och avloppsvatten i Eslövs kommun framgår av figur 2.

Figur 2 Karta över verksamhetsområden i Eslövs kommun (från Eslövs kommuns översiktsplan).

BILAGA 5

CHECKLISTA FÖR PLANLÄGGNING OCH PROJEKTERINGSFAS

Checklistan är ett stöd vid planerings- och planläggningsprocesser för att integrera dagvatten- och skyfallsaspekter i ett tidigt skede.

- Identifiera om det finns samhällsviktiga funktioner inom och i närheten av området. Det kan till exempel vara elcentraler, sjukhus och räddningstjänst.
- Kartlägga hur dagvatten respektive skyfall hanteras inom området genom skyfallskarteringar och status i dagvattensystemet. Identifiera riskområden.
- Se över om den tänkta förändringen kan bidra till en bättre hantering både ur dagvatten och ur skyfallsperspektiv i det aktuella samt närliggande områden. Detta kan innebära:
 - Att säkra rinnvägar så att inget område blir instängt och riskerar att översvämmas.
 - Att fördröja och omhänderta dagvatten och skyfall i öppna anläggningar (till exempel dammar, diken och regnbädd) innan samlad avledning.
 - Höjdsättning för att minska risken för översvämning vid skyfall.
 - Att säkerställa bibehållen eller förbättrad infiltration, exempelvis genom att använda genomsläppliga material vid markbeläggning.
- Se över om det är möjligt att skapa mångfunktionella ytor, se exempel i bilaga 3.
- Ta tidig kontakt med VA SYD respektive Eslövs kommun för att säkerställa ett samarbete.
- Använd ansvarsfördelningen, se bilaga 2.

Enligt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap utgår fastställandet av samhällsviktiga funktioner eller verksamheter från elva samhällssektorer:

- Energiförsörjning
- Finansiella tjänster
- Hälso- och sjukvård samt omsorg
- Information och kommunikation
- Livsmedel
- Skydd och säkerhet
- Transporter
- Handel och industri
- Kommunalteknisk försörjning
- Offentlig förvaltning
- Socialförsäkringar

Utifrån dessa identifieras sedan platsspecifika samhällsviktiga verksamheter. För att definieras som en samhällsviktig verksamhet ska minst ett av nedan kriterier uppfyllas:

- Ett bortfall av, eller en svår störning, i verksamheten som ensamt eller tillsammans med motsvarande händelser i andra verksamheter på kort tid kan leda till att en allvarlig kris inträffar i samhället.
- Verksamheten är nödvändig eller mycket väsentlig för att en redan inträffad kris i samhället ska kunna hanteras så att skadeverkningarna blir så små som möjligt.

Kortfattat handlar det om en verksamhet som kan orsaka kriser som hotar samhället vid störningar i eller bortfall av verksamheten. Det kan även vara en verksamhet som behövs för att hantera en potentiell eller pågående kris.

För Eslövs kommun finns skyfallskarteringar gjorda för:

- Billinge (2017)
- Eslöv (2016)
- Flyinge (2018)
- Gårdstånga/Getinge (2019)
- Harlösa (2019)
- Hurva (2019)
- Kungshult (2019)
- Löberöd (2019)
- Marieholm (2019)
- Stehag och Sjöholmen (2019)
- Stockamöllan (2019)
- Örtofta/Väggarp (2019)

Utanför dessa områden går det att använda Länsstyrelsens lågpunktskartering som underlag.

Källor

Tabellförteckning

1. Sannolikhet för att en händelse inträffar under en given tidperiod för olika återkomsttider s. 24
2. Sammanställning över tätorter i Eslövs kommun med verksamhetsområde för dagvatten samt recipienterna för orternas dagvatten s. 27
3. Ekologisk och kemisk status samt miljökvalitetsnormerna för de vattenförekomster i Eslövs kommun som tar emot dagvatten från tätorterna s. 28
4. Tabellen visar hur markanvändningen ser ut i de olika recipienternas avrinningsområden s. 29

Figurförteckning

1. Ekologisk status för vattenförekomsterna i Eslövs kommun s. 29
2. Karta över verksamhetsområden i Eslövs kommun, Bilaga 4 s. 48

Relevanta dokument

Analys av kunskapsläget för dagvattenproblematiken, Naturvårdsverket 2017-09-25

EU:s ramdirektiv för vatten, Vattendirektivet (2000/60/EG)

Kunskapssammanställning Dagvattenkvalitet, Svenskt Vatten Utveckling rapport nr 2019-2

Publikation P110 Avledning av dag-, drän- och spillvatten, Svenskt Vatten 2016

Åtgärdsplan för Eslövs avloppsledningsnät, VA SYD 2019

Översiktsplan Eslöv 2035, Eslövs kommun 2018

Publikation P105 Hållbar dag- och dränvattenhantering – råd vid planering och utförande. Svenskt vatten 2011

Rapport 2019-20, Utformning och dimensionering av anläggningar för rening och flödesutjämning av dagvatten, Svensk vatten utveckling 2019

**ESLÖVS
KOMMUN**

Adress: Eslövs kommun, 241 80 Eslöv | Telefon: 0413-620 00
E-post: kommunen@eslov.se | Webb: eslov.se